

Г. І. Кузнецова,
аспірант, Комунальний заклад вищої освіти
"Дніпровська академія неперервної освіти" Дніпропетровської обласної ради
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0007-2291-1090>

DOI: 10.32702/2306-6814.2024.1.148

МОЖЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ МЕХАНІЗМІВ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У КОМУНІКАТИВНОМУ ПРОСТОРИ СИСТЕМИ ОСВІТИ

Н. Kuznetsova,
Postgraduate student, Communal Institution of Higher Education
"Dnipro Academy of Continuing Education" of the Dnipropetrovsk Regional Council", Dnipro

POSSIBILITIES AND PROSPECTS OF APPLYING OF PUBLIC ADMINISTRATION MECHANISMS IN THE COMMUNICATIVE SPACE OF THE EDUCATION SYSTEM

У статті здійснено виокремлення можливостей та перспектив застосування механізмів публічного управління у комунікативному просторі системи освіти. Зокрема, визначено роль публічного управління комунікаціями в суспільстві. Показано, що у практиці функціонування системи освіти, як, втім, та всіх інших сфер суспільного життя, подібне синтезування визначальних аспектів комунікації, які, в свою чергу, є нічим іншим, як умовою входження людини в систему суспільних відносин та показником рівня культури впливу на людину. Продемонстровано специфіку застосування механізмів організації зв'язків з громадськістю в системі освіти. Визначено, що в умовах модернізації та трансформації системи освіти інформаційне забезпечення громадськості про зміни, що відбуваються, або можуть бути у майбутньому, в аналізованій сфері соціальної реальності є необхідною умовою стабілізації комунікативної ситуації, що складається під впливом взаєморозуміння між суб'єктами комунікативної взаємодії. Охарактеризовано соціальний аспект публічного управління комунікаціями в системі освіти. Показано, що соціальний аспект публічного управління комунікаціями передбачає своєчасне виявлення протиріч, що виникають у процесі функціонування освітніх систем. Характер виявлених протиріч як усередині освітніх систем, так і протиріч між організацією та її довіллям визначає орієнтацію управління виявленням показників ефективності управління освітнім закладом як соціальної системою. Разом із тим, створення необхідних передумов, які забезпечують інституційну стійкість даної освітньої системи у конкретних соціокультурних умовах її функціонування, передбачає стійкість і доцільність внутрішньої структури. Підкреслено, що завдяки механізмам публічного управління комунікаціями реалізується та приводиться в активний стан вся сукупність зв'язків, що забезпечує інтеграцію, взаємодію всіх компонентів соціальної системи між собою, а також соціальної системи загалом із навколишніми умовами, зокрема, стосовно системи освіти.

The article highlights the possibilities and prospects of applying of public administration mechanisms in the communicative space of the education system. In particular, the role of public administration of communications in society is defined. It is shown that in the practice of functioning of the education system, as well as in all other spheres of social life, is a similar synthesis of defining aspects of communication, which, in turn, is nothing more than a condition for a person's entry into the system of social relations and an indicator of the level of culture's influence on a person. The specifics of application of the mechanisms of organizing relations with the public in the education system are demonstrated. It is determined that in the conditions of modernization and transformation of the education system, providing information to the public about the changes that are taking place, or may be in the future, in the analyzed sphere of social reality is a necessary condition for the stabilization of the communicative situation, which is formed under the influence of mutual understanding between the subjects of communicative interaction. The social aspect of public administration of communications in the education system is characterized. It is shown that the social aspect of public administration involves the timely detection of contradictions that arise in the process of functioning of educational systems. The nature of the identified contradictions both within educational systems and contradictions between the organization and its environment determines the direction of management by identifying indicators of the effectiveness of management of an educational institution as a social system. At the same time, the creation of the necessary prerequisites that ensure the institutional stability of this educational system in the specific socio-cultural conditions of its functioning that implies the stability and expediency of the internal structure. It is emphasized that thanks to the mechanisms of public administration of communications, the entire set of connections is realized and brought into an active state, which ensures integration of all components of the social system with each other, as well as the social system in general with the surrounding conditions, in particular, concerning education system.

Ключові слова: механізми, публічне управління, система освіти, комунікативний простір, соціальний аспект.

Key words: mechanisms, public administration, education system, communicative space, social aspect.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

В умовах різкої трансформації традиційних форм організації та функціонування системи освіти, запровадження інноваційних методів управління навчально-освітніми та виховними процесами роль публічного управління у впорядкуванні та регламентації навчально-освітнього комунікативного простору різко зростає.

Очевидно, що інноваційні процеси та затребуваність у нових інформаційно-комунікативних технологіях не можна розглядати поза контекстом змін, які відбуваються в суспільстві загалом.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Переважна більшість вчених і практиків, серед яких: О. Гомотюк, В. Гошовська, С. Крисюк та ін., робить акцент на тому, що останніми роками змінилися соціально-економічні умови розвитку українського суспільства, які створили передумови для пошуку нових механізмів публічного управління, у тому числі й освітніми процесами та системами. Вирішення цих завдань сьогодні залежить від впровадження у практику нових форм та технологій публічного управління соціокультурними процесами комунікативного простору системи освіти.

МЕТА СТАТТІ

Метою роботи є виокремлення можливостей та перспектив застосування механізмів публічного управління у комунікативному просторі системи освіти.

Для досягнення поставленої мети в роботі пропонується поставити та вирішити такі завдання:

- визначити роль публічного управління комунікаціями в суспільстві;
- продемонструвати специфіку застосування механізмів організації зв'язків з громадськістю в системі освіти;
- охарактеризувати соціальний аспект публічного управління комунікаціями в системі освіти.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Значимість публічного управління комунікаціями у суспільстві викликана низкою причин, серед яких слід виділити насамперед такі:

- різка зміна динаміки сучасних інформаційних процесів, що руйнують традиційні форми зв'язку між людьми, а також посилення невизначеності ділового середовища;
- зростання ролі соціальних факторів у регулюванні комунікативних процесів процесами та під-

тримці поглиблюваних процесів демократизації управління;

— посилення тенденцій формування інтегрованого комунікаційного менеджменту чи комунікаційного менеджменту нового стилю [1; 3].

Очевидно, що говорити про соціокультурні фактори упорядкування комунікативними процесами системи освіти можна лише в контексті загальної теорії публічного управління освітою, яке передбачає діалектичний зв'язок процесного, системного, ситуаційного та поведінкового підходів. Очевидно також, що поведінковий (діяльнісний) підхід враховує можливості поєднання формальних та неформальних структур системи освіти. Остання представлена сукупністю форм, офіційних та неофіційних правил, цінностей, переконань, а також комплексом варіантів комунікативності у мережі різноманітних внутрішніх та зовнішніх зв'язків у групах та між групами з урахуванням індивідуальних потреб та інтересів суб'єктів комунікативного простору системи освіти [2; 4].

Системний підхід, своєю чергою, передбачає, що у центрі уваги публічно-управлінських рішень виявляється процес координації діяльності суб'єктів сфери освіти, тобто інтересів адміністрації, рядових працівників, учнів, студентів, а також їхніх батьків та освітнього закладу в цілому як інституційної форми системи освіти, цілісність та функціональна ефективність якої підтримується механізмами зв'язків з громадськістю, що мають на меті гармонізацію відносин, які формуються як у системі освіти, так і між цією системою та органами публічного управління, громадськістю, різними громадськими організаціями тощо [2; 3].

Використання комунікативних технологій забезпечує включеність до системи освіти широких верств населення, завдяки чому досягаються можливості здійснення різноманітності способів управління культурою впливу на людину. Остання, тобто культура впливу на людину, використовує широкий спектр можливостей освіти та виховання людини для її своєчасного та адекватного входження в систему суспільних зв'язків і відносин, розуміння нею цінностей та базисних установок нового упорядкування світу.

Здійснення цих можливостей досягається завдяки дедалі ширшому процесу використання механізмів зв'язків з громадськістю в системі освіти. При цьому слід звернути увагу на те, що в певному сенсі комунікативний менеджмент ототожнюється із зв'язками з громадськістю, тому що зв'язки з громадськістю — це функція менеджменту, спрямована на упорядкування відносин між організацією та громадськістю з метою досягнення взаєморозуміння та згоди [1; 4].

Зв'язки з громадськістю є засобом стратегічного управління поведінкою зовнішнього та внутрішнього середовища організації, інструментом впливу на неї за допомогою інформаційного та комунікативного впливу. В умовах модернізації та трансформації системи освіти інформаційне забезпечення громадськості про зміни, що відбуваються, або можуть бути у майбутньому, в аналізованій сфері соціальної реальності є необхідною умовою стабілізації комунікативної ситуації, що складається під впливом взаєморозуміння між суб'єктами комунікативної взаємодії: викладач — студент

(учень) — заклад освіти — батьки — громадськість — органи публічного самоврядування. У перспективі фахівці зі зв'язків із громадськістю в системі української освіти, судячи з тенденцій розвитку та входження до різних сфер суспільного життя (промисловість, армія та інші силові відомства, культура), виконуватимуть функції, аналогічні тому, що доводиться їм виконувати в інших країнах [1; 3].

У цьому процесі є дві нерозривно пов'язані між собою сторони — інформаційна та комунікативна. Вочевидь, що в роботі з громадськістю комунікативна сторона неможлива без інформаційного забезпечення і, навпаки, — інформаційна неможлива без комунікативної. Але за певних умов та чи інша сторона є домінуючою, що визначає характер зв'язків із громадськістю.

Комунікативний менеджмент — це форма здійснення зв'язків із громадськістю в організації та управлінні комунікативними процесами, що складаються у сфері ділових повсякденних відносин. У той час як зв'язки з громадськістю, крім цього напряму діяльності, забезпечують інформаційний зв'язок організації та громадськості з метою упорядкування комунікативних процесів [2; 4].

У практиці функціонування системи освіти, як, втім, та всіх інших сфер суспільного життя, подібне синтезування визначальних аспектів комунікації, які, в свою чергу, є нічим іншим, як умовою входження людини в систему суспільних відносин та показником рівня культури впливу на людину. Саме в цьому полягає механізм управління комунікаціями — від вибору та структурування необхідної, приуроченої до місця та часу інформації щодо складання повідомлення до розуміння сенсу комунікації та досягнення зворотного зв'язку (взаєморозуміння). І тільки в цьому випадку можна говорити про комунікацію, що відбулася, про дійсний факт прийняття або відхилення запропонованого сенсу [1-3].

У реальній ситуації культура впливу на людину пов'язана із системоутворюючими факторами комунікативного менеджменту (і зв'язків з громадськістю в повному обсязі їх прояву) — ЗМІ, механізми виховання особистості, формування комунікативного середовища, забезпечення соціального контролю та переконання людини слідувати певній лінії поведінки, вирішення проблеми вибору та ціннісних орієнтацій, розробка мотивації тощо.

Соціальний аспект публічного управління комунікаціями передбачає своєчасне виявлення протиріч, що виникають у процесі функціонування освітніх систем. Характер виявлених протиріч як усередині освітніх систем, так і протиріч між організацією та її довкіллям визначає орієнтацію управління виявленням показників ефективності управління освітнім закладом як соціальної системою. Разом із тим, створення необхідних передумов, які забезпечують інституційну стійкість даної освітньої системи у конкретних соціокультурних умовах її функціонування, передбачає стійкість і доцільність внутрішньої структури [3; 4].

Очевидно, що входження діяльності людей до системи загального менеджменту можливе лише за допомогою управління комунікаціями, що забезпечує не тільки рух інформації певними каналами. Завдяки механізмам публічного управління комунікаціями реалі-

зується та приводиться в активний стан вся сукупність зв'язків, що забезпечує інтеграцію, взаємодію всіх компонентів соціальної системи між собою, а також соціальної системи загалом із навколишніми умовами, зокрема, стосовно системи освіти. На підставі комунікації, що безперервно здійснюється, вільного руху інформаційних потоків усередині соціальної системи та її зовнішнього середовища, можливе не тільки збереження її цілісності й якісної специфіки, а й подальше вдосконалення та розвиток освітнього закладу як соціального інституту [2—4].

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМКУ

У цілому, як результат проведеного дослідження, у роботі було отримано такі висновки.

1. Визначено роль публічного управління комунікаціями в суспільстві. Підкреслено, що останніми роками змінилися соціально-економічні умови розвитку українського суспільства, які створили передумови для пошуку нових механізмів публічного управління, у тому числі й освітніми процесами та системами. Вирішення цих завдань сьогодні залежить від впровадження у практику нових форм та технологій публічного управління соціокультурними процесами комунікативного простору системи освіти.

2. Продемонстровано специфіку застосування механізмів організації зв'язків з громадськістю в системі освіти. Зв'язки з громадськістю є засобом стратегічного управління поведінкою зовнішнього та внутрішнього середовища організації, інструментом впливу на неї за допомогою інформаційного та комунікативного впливу.

3. Охарактеризовано соціальний аспект публічного управління комунікаціями в системі освіти. Показано, що соціальний аспект публічного управління комунікаціями передбачає своєчасне виявлення протиріч, що виникають у процесі функціонування освітніх систем. Характер виявлених протиріч як усередині освітніх систем, так і протиріч між організацією та її довкіллям визначає орієнтацію управління виявленням показників ефективності управління освітнім закладом як соціальною системою. Разом із тим, створення необхідних передумов, які забезпечують інституційну стійкість даної освітньої системи у конкретних соціокультурних умовах її функціонування, передбачає стійкість і доцільність внутрішньої структури.

Література:

1. Гомотюк О. Комунікації в освіті: історія, теорія, практика. Тернопіль, 2020. 207 с.
2. Гошовська В. А. Комунікації в публічному управлінні: аспекти організаційної культури та ділового спілкування: навчальний посібник. Київ: К.І.С., 2016. 130 с.
3. Драгомирецька Н. М., Кандагура К. С., Букач А. В. Комунікативна діяльність в державному управлінні: навчальний посібник. Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2017. 180 с.
4. Крисюк С. В. Державне управління освітою: навч. посіб. для слухачів, асп., докторантів спец. "Державне управління освітою". Київ: НАДУ, 2009. 220 с.

References:

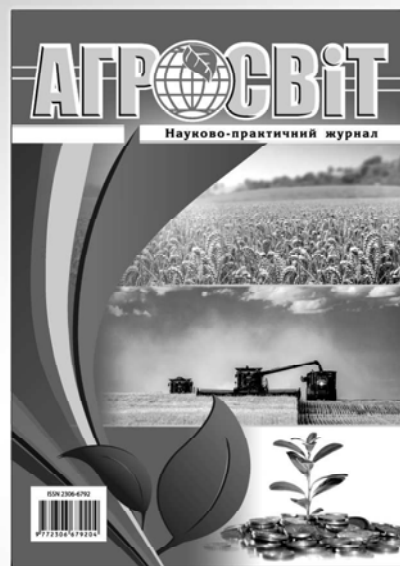
1. Homotiuk, O. (2020), *Komunikatsii v osviti: istoriia, teoriia, praktyka* [Communication in education: history, theory, practice], Ternopil, Ukraine.
2. Hoshovska, V. A. (2016), *Komunikatsii v publichnomu upravlinni: aspekty orhanizatsiinoi kultury ta dilovoho spilkuvannia: navchalnyi posibnyk* [Communications in public administration: aspects of organizational culture and business communication: tutorial], K.I.S., Kyiv, Ukraine.
3. Drahomyretska, N. M., Kandahura, K. S. and Bukach, A. V. (2017), *Komunikatyvna diialnist v derzhavnomu upravlinni: navchalnyi posibnyk* [Communicative activity in public administration: tutorial], ORIDU NADU, Odesa, Ukraine.
4. Krysiuk, S. V. (2009), *Derzhavne upravlinnia osvitoiu: navchalnyi posibnyk dlia slukhachiv, aspirantiv, doktorantiv spetsialnosti "Derzhavne upravlinnia osvitoiu"* [Public administration of education: tutorial for students, graduate students, doctoral students of the specialty "Public administration of education"], NADU, Kyiv, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 16.12.2023 р.

АГРОСВІТ

<https://nayka.com.ua>

Передплатний індекс: 23847

Виходить 24 рази на рік

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК (Категорія «Б»)

Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292